

Анотація

До наукової роботи на тему:

«Цифрова інклюзія в освіті: правові виклики та можливості для осіб з інвалідністю»

Шифр: цифрова інклюзія

Актуальність дослідження. Сучасні процеси цифровізації освіти докорінно змінюють механізми реалізації права на освіту, що особливо важливо для осіб з інвалідністю. Впровадження дистанційних платформ, електронних ресурсів та спеціальних цифрових технологій створює нові можливості для інклюзивності, але одночасно породжує численні правові, технічні та етичні виклики. В умовах воєнного стану, коли цифрова освіта стала домінуючим форматом для значної частини населення, питання забезпечення рівного доступу до освіти для осіб з інвалідністю набуває особливої соціальної та нормативної значущості. Це зумовлює необхідність комплексного дослідження правових аспектів цифрової інклюзії як одного з ключових напрямів розвитку освітнього середовища України.

Мета дослідження. Комплексно проаналізувати правові засади цифрової інклюзії в освітньому процесі, виявити проблеми реалізації права на цифрову освіту осіб з інвалідністю та визначити перспективи вдосконалення національного законодавства у цій сфері.

Об'єкт дослідження. Суспільні відносини, що виникають під час реалізації права осіб з інвалідністю на освіту в умовах цифровізації.

Предмет дослідження. Правові норми, механізми та практики забезпечення цифрової інклюзії в освітньому середовищі України та міжнародний досвід у цій сфері.

Завдання дослідження:

- Розкрити сутність поняття цифрової інклюзії та її значення в контексті інклюзивної освіти.

- Проаналізувати міжнародно-правові стандарти щодо забезпечення доступності цифрової освіти.
- Визначити зміст і особливості українського законодавства, спрямованого на забезпечення цифрової інклюзії.
- Виявити основні правові виклики, які перешкоджають реалізації цифрової освіти для осіб з інвалідністю.
- Узагальнити кращі міжнародні практики та визначити можливості їх імплементації в Україні.
- Сформулювати пропозиції щодо удосконалення національного законодавства та державної політики у сфері цифрової інклюзії освіти.

Теоретико-методологічна основа дослідження. Теоретичну базу становлять наукові праці з права людини, освітнього права, соціальної політики, інклюзивної педагогіки та цифрової трансформації освіти. Методологічну основу складає сукупність загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, що забезпечують комплексний характер дослідження.

Методи дослідження. У роботі застосовано: **аналіз і синтез** — для узагальнення теоретичних підходів; **формально-юридичний метод** — для тлумачення правових норм; **порівняльно-правовий метод** — для аналізу міжнародних стандартів; **системний метод** — для вивчення правового механізму цифрової інклюзії; **структурно-функціональний метод** — для визначення ролі державних інституцій; **метод контент-аналізу** — для дослідження нормативних документів та офіційних рекомендацій.

Наукова новизна і теоретичне значення дослідження. Новизна полягає в комплексному аналізі цифрової інклюзії як правової категорії, що поєднує норми освітнього, інформаційного та соціального права. У роботі обґрунтовано необхідність адаптації національного законодавства до стандартів ЄС у сфері цифрової доступності та визначено ключові напрями модернізації правового регулювання. Теоретичне значення полягає в уточненні підходів до трактування

цифрової інклюзії як елементу реалізації конституційного права на освіту для осіб з інвалідністю.

Практичне значення дослідження. Результати можуть бути використані у діяльності закладів освіти для формування політик доступності, органами державної влади — для розробки нормативних актів щодо цифрової доступності, а також у навчальному процесі при викладанні дисциплін з освітнього права, прав людини та інклюзивної педагогіки.

Апробація дослідження. Основні положення та результати дослідження були представлені під час підготовки конкурсної роботи в межах науково-практичного семінару «Академічна доброчесність в умовах сучасних освітніх викликів», обговорювалися у навчальних групах, а також використовувалися при створенні матеріалів щодо забезпечення доступності цифрової освіти.

Загальна характеристика роботи. Наукова робота складається із вступу, трьох розділів (з підрозділами), висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 39 сторінок.

Ключові слова: цифрова інклюзія, інклюзивна освіта, особи з інвалідністю, цифрова доступність, права людини, освітнє середовище, правове регулювання, дистанційна освіта, міжнародні стандарти, цифрові технології.